

ความคิด เห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสของพยาบาลวิชาชีพในภาคเหนือ

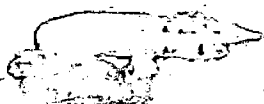

นางกาญจนา กลั่นกลั่น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาพยาบาลศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974 - 561 - 428 - 9

007128

Opinions Concerning Seniority System
of Professional Nurses in the Northern Region of Thailand

Mrs. Kanchana Klunklin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

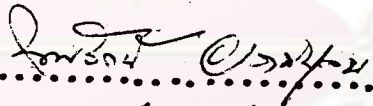
ISBN 974 - 561 - 428 - 9

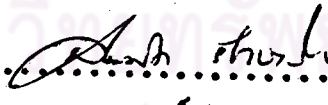
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสของพยาบาลวิชาชีพในภาคเหนือ
โดย นางกาญจนา กลิ่นกลิ่น
ภาควิชา พยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์

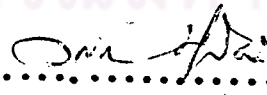
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประคิษฐ์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพรัตน์ ฉลาพิบูลย์)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรณา ปุณโชติ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสของพยาบาลวิชาชีพในภาคเหนือ
 ชื่อนิสิต นางกาญจนา กลั่นกลิ่น
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รัชศาสตร์
 ภาควิชา พยาบาลศึกษา
 ปีการศึกษา 2525

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดอันดับความสำคัญขององค์ประกอบด้านต่าง ๆ ในระบบอาวุโส และความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสของพยาบาลผู้บริหาร และพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลระดับจังหวัดในภาคเหนือ โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลขั้นต้นจากสถาบันของรัฐกับพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลขั้นต้นจากสถาบันของเอกชน และของพยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ตัวอย่างประชากรคือพยาบาลผู้บริหารและพยาบาลประจำการของโรงพยาบาลประจำจังหวัดในภาคเหนือ 17 จังหวัด จำนวน 361 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งพวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หากความตรงความเนื้อหาของแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้ ทำการปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยการหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ทดสอบค่าที (t - test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยการทดสอบค่าเอฟ (F - test) แล้วทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของนิวแมน คูลส์ (Newman - Keuls test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดอันดับความสำคัญขององค์ประกอบด้านต่าง ๆ ในระบบอาวุโสของพยาบาลผู้บริหาร และพยาบาลประจำการเป็นไปในทางเดียวกัน คือ องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ในระบบอาวุโสมีความสำคัญมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุดตามลำดับได้แก่ ความรู้ความสามารถ คุณวุฒิ ประสบการณ์ ตำแหน่งหน้าที่ วิทยุติ และชาติวุฒิ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสโดยรวม และองค์ประกอบแต่ละด้าน
ของพยาบาลผู้บริหารและพยาบาลประจำการไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05
ยกเว้นองค์ประกอบด้านวิทยุซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสโดยรวม และองค์ประกอบแต่ละด้าน
ของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลชั้นต้นจากสถาบันของรัฐ และพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาล
ชั้นต้นจากสถาบันเอกชนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสของพยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงาน
1 - 5 ปี, 6 - 10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ในด้านความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และชาติวุฒิ ส่วนความคิดเห็นด้าน
วิทยุ คุณวุฒิ และตำแหน่งหน้าที่ มีความแตกต่างกันที่ระดับ .01

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2

Thesis Title Opinions Concerning Seniority System of Professional
 Nurses in the Northern Region of Thailand

Name Mrs. Kanchana Klunklin

Thesis Advisor Assistant Professor Somkit Raksasataya

Department Nursing Education

Academic Year 1982.

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and to compare opinions concerning the seniority system between nurse administrators and staff nurses in provincial level hospital in the Northern Region of Thailand. The comparison was conducted between nurses who had graduated from government schools of nursing and those from private schools of nursing; and among three groups of professional nurses with varying degree of nursing experience. The samples of 361 nurse were drawn by stratified random sampling technique. The questionnaire was developed by the researcher, and content validity was done by nine experts. The data was analyzed in terms of percentages, arithmetic means, standard deviations, t - test, analysis of variance, and Newman-Keuls test. The finding of this study are as follows :

1. Nurse administrators and staff nurses ranked knowledge and competency the first components of seniority system; nursing experience, position held, age, and status by birth were ranked respectively.

2. The opinion of nurse administrators and staff nurses regarding seniority system as a whole and as to each of its component were not statistically significant difference at the 0.05 level with the exception of the age component which was statistically significant difference at the 0.05 level.

3. There was no statistically significant difference in opinion concerning seniority system as a whole and as to each of its component at the 0.05 level between nurses who had graduate from government schools of nursing and those from private schools of nursing.

4. There was no statistically significant difference in opinion among the three groups of professional nurses of varying nursing experience regarding the component on knowledge and competency, experience, and status by birth at the 0.05 level; but the opinion regarding the component on age, qualifications, and position held were statistically significant difference at the 0.01 level.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รักชาติชัย อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้อำนวยให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพรัตน์ มลาทิบุญย์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณมา ปุระนโษิตี ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำในด้านสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และอาจารย์ ดร.วรรณวิไล จันทร์ภา ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่กล่าวนามมาแล้วนี้ เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

อนึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลประจำจังหวัดในภาคเหนือทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดียิ่ง และขอขอบคุณพยาบาลวิชาชีพทุกท่านที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ กรรณิการ์ พงษ์สนิท และ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือทั้งด้านกำลังกาย กำลังใจ และทุนทรัพย์ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

กาญจนา กลั่นกลิ่น

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฎ

บทที่		
1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
	ปัญหาของการวิจัย	8
	สมมุติฐานของการวิจัย	8
	ขอบเขตของการวิจัย	8
	ข้อตกลงเบื้องต้น	9
	ความจำกัดของการวิจัย	9
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	10
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	11
2	วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
	ความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับระบบอาวุโส	13
	ระบบคุณวุฒิและระบบอุปถัมภ์	17
	ระบบอาวุโสและการบริหารการพยาบาล	20
	การวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
3	วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	25
	ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
วิธีดำเนินการสร้างแบบสอบถาม	28
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	31
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
สถานภาพของตัวอย่างประชากร	35
การจัดอันดับความสำคัญขององค์ประกอบในระบบอาวุโส	37
การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโส	
ระหว่างพยาบาลผู้บริหารและพยาบาลประจำการ	38
การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโส	
ระหว่างพยาบาลที่สำเร็จจากสถาบันของรัฐและเอกชน	49
การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโส	
ของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ต่างกัน	60
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ	69
สรุปผลการวิจัย	70
อภิปรายผลการวิจัย	79
ขอเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	95
ประวัติผู้วิจัย	121

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวน ประชากร และตัวอย่างประชากร	26
2	สถานภาพของพยาบาลผู้บริหารและพยาบาลประจำการ จำแนกตามคุณวุฒิ	35
3	สถานภาพของพยาบาลผู้บริหารและพยาบาลประจำการ จำแนกตามสถาบันศึกษาพยาบาลชั้นต้น	35
4	สถานภาพของพยาบาลผู้บริหารและพยาบาลประจำการ จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพยาบาล	36
5	สถานภาพของพยาบาลผู้บริหาร และพยาบาลประจำการ จำแนกตามอายุ	36
6	การวิจัยในการจัดอันดับความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งใช้พิจารณาความมีอาวุโสตามความคิดเห็นของพยาบาล ผู้บริหารและพยาบาลประจำการ	37
7	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสรายด้าน ระหว่างพยาบาลผู้บริหารและพยาบาลประจำการ	38
8	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสด้านวิทยุ ระหว่างพยาบาลผู้บริหารและพยาบาลประจำการ เป็นรายข้อ	39
9	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสด้านคุณวุฒิ ระหว่างพยาบาลผู้บริหารและพยาบาลประจำการ เป็นรายข้อ	41
10	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสด้านความรู้ ความสามารถระหว่างพยาบาลผู้บริหารและพยาบาลประจำการ เป็นรายข้อ	43

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสภายใน ตำแหน่งหน้าที่ระหว่างพยาบาลผู้บริหารและพยาบาล ประจำการเป็นรายข้อ	44
12	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสภายใน ประสบการณ์ระหว่างพยาบาลผู้บริหารและพยาบาลประจำการ เป็นรายข้อ	46
13	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสภายใน ชาติวุฒิ ระหว่างพยาบาลผู้บริหาร และพยาบาลประจำการ เป็นรายข้อ	48
14	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสภายใน ระหว่างพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลชั้นต้นจากสถาบัน ของรัฐและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลชั้นต้นจาก สถาบันของเอกชน	49
15	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสภายในวุฒิ ระหว่างพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลในชั้นต้นจาก สถาบันของรัฐและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลชั้นต้น จากสถาบันของเอกชน	50
16	การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสภายในคุณวุฒิ ระหว่างพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลชั้นต้นจากสถาบัน ของรัฐ และพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลชั้นต้นจาก สถาบันของเอกชน	52

- 17 การ เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสค้ำ
ความรูความสามารถของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับ
ชั้นต้นจากสถาบันของรัฐและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษา
พยาบาลชั้นต้นจากสถาบันเอกชน 54
- 18 การ เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสค้ำ
ตำแหน่งหน้าที่ระหว่างพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นต้น
จากสถาบันของรัฐและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นต้น
จากสถาบันของ เอกชน 56
- 19 การ เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสค้ำ
ประสิทธิภาพ ระหว่างพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาชั้นต้น
จากสถาบันของรัฐและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาชั้นต้น
จากสถาบันของ เอกชน 58
- 20 การ เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสค้ำ
ชาติวุฒิระหว่างพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นต้น
จากสถาบันของรัฐและพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นต้น
จากสถาบันของ เอกชน 59
- 21 แสดงความขัดแย้งและทัศนคติ และความแปรปรวนคะแนน
ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสในค่านิยม ระหว่าง
พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน 60
- 22 สรุปผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็น
เกี่ยวกับระบบอาวุโสในค่านิยม ระหว่างพยาบาลวิชาชีพ
ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน 60

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
23	แสดงการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยภายหลัง การทดสอบความแปรปรวน โดยการทดสอบค่าคิว (q - statistic) ของนิวแมนคูลส์ (Newman-Keuls test) . . .	61
24	แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าความแปรปรวนคะแนน ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสในค่านักคุณวุฒิระหว่าง พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน	62
25	สรุปผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็น เกี่ยวกับระบบอาวุโสในเรื่องคุณวุฒิระหว่างพยาบาล วิชาชีพที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน	62
26	แสดงการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยภายหลัง การทดสอบความแปรปรวน โดยการทดสอบค่าคิว (q-statistics) ของนิวแมนคูลส์ (Newman - Keuls test) . . .	63
27	แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าความแปรปรวนคะแนน ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสในค่านักความรู้ความ สามารถ ระหว่างพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การ ทำงานต่างกัน	64
28	สรุปผลวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็น เกี่ยวกับระบบอาวุโสในค่านักความรู้ความสามารถระหว่าง พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน	64
29	แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต และค่าความแปรปรวนคะแนน ความคิดเห็น เกี่ยวกับระบบอาวุโสในค่านักตำแหน่งหน้าที่ ระหว่างพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน	65

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
30	สรุปวิเคราะห์ผลความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสในตำแหน่งหน้าที่ระหว่างพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน	65
31	แสดงการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ภายหลังการทดสอบความแปรปรวน โดยการทดสอบค่าคิว (q - statistic) ของนิวแมนคูลส์ (Newman-Keuls test)	66
32	แสดงค่ามัธยัมเลขคณิตและค่าความแปรปรวน คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน	67
33	สรุปวิเคราะห์ผลความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน	67
34	แสดงค่ามัธยัมเลขคณิตและค่าความแปรปรวนคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสในตำแหน่งวิชาชีพพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน	68
35	สรุปวิเคราะห์ผลความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบอาวุโสในตำแหน่งวิชาชีพพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน	68